

ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันภายใต้กฎหมายค้ำประกันฉบับปัจจุบัน*

THE RESPONSIBILITY OF A SURETY UNDER THE CURRENT SURETYSHIP LAW

จาทูรนต์ บุญยธนะ

Jaturon Bhunyathana

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Sukhothai Thammathirat Open University

E-mail: reo_q@hotmail.com

บทคัดย่อ

การกู้ยืมเงินกันนั้น เจ้าหนี้มักจะเรียกร้องให้ลูกหนี้นำหลักประกันมาประกันแก่เจ้าหนี้ เมื่อปรากฏเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเจ้าหนี้ อาจจะไม่ได้รับชำระหนี้ หลักประกันที่ลูกหนี้มักจะนำมาประกันแก่เจ้าหนี้ ได้แก่ หลักประกันด้วยบุคคลตามสัญญาค้ำประกัน หรือหลักประกันด้วยทรัพย์สิน ตามสัญญาจำนำหรือสัญญาจำนองแล้วแต่กรณี เพื่อเจ้าหนี้จะได้บังคับชำระหนี้จากหลักประกันดังกล่าว ภายใต้กฎหมายค้ำประกัน (เดิม) เจ้าหนี้สามารถกำหนดข้อตกลงต่างๆ ในสัญญาค้ำประกันได้หลากหลายประการ เช่น ข้อตกลงให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ เป็นต้น และข้อตกลงดังกล่าวส่งผลให้ผู้ค้ำประกันตกเป็นลูกหนี้ชั้นต้นและรับภาระเทียบเท่าหรือในบางกรณีหนักกว่าลูกหนี้ที่ตนได้ค้ำประกันไว้ ในขณะที่ไม่ได้รับผลประโยชน์ใดๆ ตอบแทนจากการค้ำประกันดังกล่าวเลย อาจกล่าวได้ว่า กฎหมายค้ำประกัน (เดิม) เป็นกฎหมายที่ล้าสมัยและไม่เป็นธรรมต่อผู้ค้ำประกัน ภาครัฐโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ทำการแก้ไขปรับปรุงและได้ออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) ในปี พ.ศ. 2557 และ (ฉบับที่ 21) ในปี พ.ศ. 2558 เพื่อปรับปรุงแก้ไขขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน และสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ค้ำประกันมากยิ่งขึ้น โดยบทความนี้ผู้เขียนมุ่งวิเคราะห์ถึงขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันภายใต้กฎหมายค้ำประกันที่ได้แก้ไขใหม่นั้นเป็นประโยชน์และได้สร้างความเป็นธรรมแก่ผู้ค้ำประกันมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ผู้ค้ำประกัน; สัญญาค้ำประกัน; ลูกหนี้; เจ้าหนี้

Abstract

Prior to concluding a loan agreement, a creditor may demand a debtor to show any securities to satisfy the creditor against a chance of a breach of a loan agreement. Securities that are commonly shown include persons under the suretyship agreement and properties under the pledge and mortgage

* Received September 17, 2020; Revised March 19, 2020; Accepted March 27, 2020

agreements. Under the previous civil and commercial code on a suretyship agreement, a creditor was allowed to address contractual terms for his own benefits, such as the surety shall be bound jointly with the debtor. Such term makes a surety to be obligated to a creditor as a co-principal debtor, which lets a surety to undertake difficulties equally or greater than a principal debtor in the event that a surety does not have any benefits in return. It is observed that the previous civil and commercial code concerning a suretyship agreement was outdated and unfair for a surety. Recently the National Legislative Assembly has enacted the act amending the civil and commercial code (No.20) in B.E. 2557 and (No.21) in B.E. 2558 with the purposes to amend the extent of responsibility and obligation of a surety and solve the problem of unfairness. Thus, this article intended to analyze the extent of responsibility and obligation of a surety the current law concerning a suretyship agreement.

Keywords: Surety; Surety Agreement; Debtor; Creditor

บทนำ

เมื่อผู้ค้ำประกันตกลงเข้าทำสัญญาค้ำประกันแล้ว ย่อมต้องผูกพันตนรับผิดชอบแก่เจ้าหนี้ เมื่อลูกไม่ชำระหนี้ และไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนใดๆ จากลูกหนี้หรือเจ้าหนี้เลย ดังนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้ำประกัน (เดิม) ได้บัญญัติถึงสิทธิของผู้ค้ำประกันหลายประการ แต่สิทธิบางประการถูกยกเว้นได้โดยข้อตกลงในสัญญา เช่น การสละสิทธิในการเกี่ยวหรือเบี่ยงบ่ายของผู้ค้ำประกัน เป็นต้น

ในปี 2557 ได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ (พรบ.) แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ป.พ.พ.) ว่าด้วยการค้ำประกันและจำนองต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และภายหลังได้มีการตรา พรบ. แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ. ว่าด้วยการค้ำประกันและจำนอง (ฉบับที่ 20) พ.ศ.2557 ประกาศราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ.2557 และมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558 เป็นต้นไป และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายค้ำประกันอีกครั้งกฎหมายค้ำประกันซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติม ได้ส่งผลดีและผลเสียต่อภาพรวมระบบเศรษฐกิจหลายประการ และคณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติมอบหมายให้คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย (คพก.) ดำเนินการแก้ไขกฎหมายค้ำประกันอีกครั้ง และได้ตรา พรบ. แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ. ว่าด้วยการค้ำประกันและจำนอง (ฉบับที่ 21) พ.ศ.2558 เพื่อให้เหมาะสมกับการประกอบธุรกิจในปัจจุบัน และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายมากขึ้น ส่งผลถึงขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันที่เปลี่ยนแปลงไป

ลักษณะของสัญญาค้ำประกัน

ลักษณะของสัญญาค้ำประกันไม่ได้รับการแก้ไข โดยลักษณะของสัญญาค้ำประกัน ตาม ป.พ.พ. มาตรา 680 มี 4 ประการดังนี้

1. **สัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาอุปรณ์** การค้ำประกันจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีหนี้ ระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ยกก่อน ไม่ว่าหนี้ยกกล่าวจะเป็นหนี้จากมูลละเมิด หรือนิติกรรมก็ตาม โดยหนี้ระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ยกจะเรียกว่าหนี้ประธาน ถ้าไม่มีหนี้ประธานหนี้ตามสัญญาค้ำประกันไม่อาจเกิดขึ้นได้ (ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์, 2558) ดังนี้หนี้ระหว่างเจ้าหนี้และผู้ค้ำจึง เรียกว่าหนี้ตามสัญญาอุปรณ์

2. **ผู้ค้ำประกันต้องเป็นบุคคลภายนอก** บุคคลที่อาจเข้ามาเป็นผู้ค้ำประกันได้ต้องไม่ใช่ ลูกหนี้และเจ้าหนี้ ต้องเป็นบุคคลภายนอกหรือบุคคลที่สาม โดยผู้ค้ำประกันอาจเป็นบุคคล ธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ (ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์, 2558) และผู้ค้ำประกันอาจมีมากกว่าหนึ่ง รายก็ย่อมได้

3. **บุคคลภายนอกต้องเข้ามาผูกพันตนต่อเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระ หนี้** กล่าวคือ บุคคลภายนอกต้องเข้ามาตกลงผูกพันตนกับเจ้าหนี้ มิใช่ตกลงผูกพันตนกับ ลูกหนี้หรือบุคคลอื่น (สุภาพรณ พัทธ์เกษมสากุล, 2560) โดยข้อตกลงดังกล่าวจะต้องเป็นไปจึงจะ ผูกพันตนว่าจะชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

4. **สัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาไม่มีแบบแต่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ** กล่าวคือ สัญญาค้ำประกันจะทำเป็นหนังสือหรือตกลงกันด้วยวาจาก็ได้ (สุดา วิศรุตพิชญ์, 2558) ไม่ จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่ดังเช่นสัญญาจำนอง แต่การที่ เจ้าหนี้จะฟ้องร้องต่อศาลให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบนั้น เจ้าหนี้จะต้องอาศัยหลักฐานเป็นหนังสือ ลงลายมือชื่อผู้ค้ำประกันจึงจะฟ้องร้องให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบตามสัญญาได้

การฟ้องร้องให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกัน

แต่เดิมเจ้าหนี้อาจฟ้องร้องผู้ค้ำประกันให้ต้องรับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันเมื่อลูกหนี้ผิด หนี้ และไม่ได้กำหนดถึงขั้นตอนและกระบวนการในการฟ้องร้องผู้ค้ำประกัน เจ้าหนี้จะฟ้องร้องผู้ ค้ำประกันให้ต้องรับผิดชอบในเวลาใดก็ได้ในระหว่างอายุความของสัญญาค้ำประกัน คือ 10 ปี ใน ปัจจุบัน กฎหมายได้กำหนดขั้นตอนให้เจ้าหนี้ปฏิบัติภายหลังจากลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ไว้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 686 ดังนี้

1. **ให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันภายใน 60 วันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิด หนี้ และเรียกให้ชำระหนี้** นับแต่วันที่หนังสือบอกกล่าวนั้นไปถึงผู้ค้ำประกัน กล่าวคือ เมื่อ ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ กฎหมายกำหนดให้เจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันภายใน 60 วัน เพื่อเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ หากผู้ค้ำประกันปฏิเสธไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้สามารถฟ้อง

ผู้ค้าประกันเป็นคดีต่อศาลได้ การแก้ไขกฎหมายในส่วนนี้ถือเป็นการช่วยเหลือผู้ค้าประกันให้ไม่ต้องรับภาระของดอกเบี้ยผิดนัดของลูกหนี้เกินสมควร เช่น ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ วันที่ 1 มกราคม 2562 ถ้าตามกฎหมายเก่า เจ้าหนี้สามารถฟ้องผู้ค้าประกันให้รับผิดชอบได้ภายในอายุความ 10 ปี และเจ้าหนี้มักจะเลือกฟ้องผู้ค้าประกันช่วงระยะเวลาก่อนที่อายุความจะสิ้นสุดลง เพื่อให้ตนได้รับประโยชน์จากดอกเบี้ยผิดนัดให้ได้มากที่สุด เป็นต้น แต่ตามกฎหมายค้าประกันฉบับปัจจุบัน เจ้าหนี้ถูกกำหนดต้องรีบส่งหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันภายใน 60 วันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด คือ วันที่ 1 มกราคม 2562 และเมื่อเจ้าหนี้ส่งหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันภายในระยะเวลา 60 วันตามที่กฎหมายกำหนด ผลคือผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบเงินต้น ดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันทั้งหลาย

ในกรณีที่เจ้าหนี้ละเลยมิได้ทำหนังสือบอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันทราบภายใน 60 วันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด เช่น ลูกหนี้ผิดนัดในวันที่ 1 มกราคม 2562 เจ้าหนี้ไม่ทำหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันภายใน 60 วัน ผลคือผู้ค้าประกันยังคงต้องรับผิดชอบตามสัญญาการค้าประกันอยู่ แต่จะรับผิดชอบเฉพาะเงินต้นเท่านั้น ไม่ต้องรับผิดชอบในดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันทั้งหลาย เป็นต้น

2. เมื่อผู้ค้าประกันได้รับหนังสือบอกกล่าว ผู้ค้าประกันอาจขอชำระหนี้ทั้งหมดแทนลูกหนี้ แต่เดิมกฎหมายไม่ได้เปิดช่องให้ผู้ค้าประกันขอเข้าชำระหนี้ทั้งหมดแทนลูกหนี้ได้ ผู้ค้าประกันมักต้องรอให้เจ้าหนี้ฟ้องตนเป็นคดีต่อศาลเสียก่อน (สุตา วิศรุตพิชญ์, 2558) ในปัจจุบันสืบเนื่องจากการบอกกล่าวที่เจ้าหนี้ต้องทำเป็นหนังสือต่อผู้ค้าประกัน กฎหมายได้เพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้ค้าประกัน กล่าวคือ ถ้าผู้ค้าประกันหากไม่ประสงค์จะรอให้เจ้าหนี้ฟ้องเป็นคดีต่อศาล ผู้ค้าประกันสามารถเลือกที่จะเข้าชำระหนี้ตามสัญญาการค้าประกันแก่เจ้าหนี้ได้ทันที

นอกจากนี้กฎหมายยังอนุญาตให้ผู้ค้าประกันใช้สิทธิชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่กับเจ้าหนี้ก่อนการผิดนัดชำระหนี้ ทั้งนี้เฉพาะในส่วนที่ตนต้องรับผิดชอบได้อีกด้วย เช่น กรณีลูกหนี้ได้รับสินเชื่อกับเจ้าหนี้ และในสัญญากำหนดให้ลูกหนี้ต้องผ่อน 30 งวด เมื่อลูกหนี้ผิดนัดลงเอยในงวดใด ผู้ค้าประกันสามารถขอเข้ามาชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการที่ลูกหนี้มีอยู่กับเจ้าหนี้ได้ เป็นต้น ในกรณีนี้ถ้าเจ้าหนี้ไม่ยอมรับชำระหนี้ ผู้ค้าประกันเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบทันที

3. ในระหว่างที่ผู้ค้าประกันชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ของลูกหนี้แล้ว เจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นเพราะเหตุที่ลูกหนี้ผิดนัดในระหว่างนั้นมีได้ เมื่อเจ้าหนี้ฟ้องร้องให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ตามสัญญาการค้าประกัน เมื่อผู้ค้าประกันจะชำระหนี้ เจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นเพราะเหตุที่ลูกหนี้ผิดนัดในระหว่างนั้นมีได้ เมื่อผู้ค้าประกันซึ่งได้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามสัญญาการค้าประกันแล้วย่อมเกิดการรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ในการที่จะไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างใด ๆ เพราะการค้าประกันดังกล่าว

อนึ่ง หากการผิวนัดของลูกหนี้เกิดขึ้นภายหลังจากการแก้ไขบทบัญญัตินี้ เจ้าหนี้ต้องใช้หลักเกณฑ์ตามบทบัญญัติที่ได้แก้ไขใหม่ และข้อตกลงในสัญญาที่เป็นการยกเว้นหลักเกณฑ์แห่งบทบัญญัตินี้ย่อมตกเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. มาตรา 685/1

ความรับผิดของผู้ค้ำประกัน

1. ความรับผิดเพื่อหนี้ในอนาคตและหนี้มีเงื่อนไข ปัจจุบันกฎหมายได้กำหนดให้สัญญาค้ำประกันต้องระบุหนี้หรือสัญญาที่ค้ำประกันไว้โดยชัดแจ้งตาม ป.พ.พ. มาตรา 681 และผู้ค้ำประกันย่อมรับผิดเฉพาะหนี้หรือสัญญาที่ระบุไว้เท่านั้น (ปัญหา ถนอมรอด, 2562) เพื่อป้องกันปัญหาการที่เจ้าหนี้กำหนดให้ผู้ค้ำประกันรับผิดอย่างไม่มีขอบจำกัดในหนี้ในอนาคต หรือหนี้มีเงื่อนไข เช่น สัญญาค้ำประกันกำหนดให้ผู้ค้ำประกันรับผิดในหนี้ทั้งปวงที่เกิดขึ้นในอนาคตไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม เป็นต้น

นอกจากนี้กฎหมายกำหนดให้เจ้าหนี้และผู้ค้ำประกันต้องตกลงกันระบุขอบเขตความรับผิดให้ชัดเจน โดยให้ระบุรายละเอียดของหนี้ วัตถุประสงค์ในการก่อหนี้ ลักษณะมูลหนี้ จำนวนเงินสูงสุดที่ค้ำประกัน และระยะเวลาในการก่อหนี้ที่จะค้ำประกัน เช่น การค้ำประกันคนเข้าทำงาน นาย ก ตกลงค้ำประกันการเข้าทำงานของ นาย ข ในตำแหน่งคนขับรถยนต์ส่วนบุคคลของ นาย ค เช่นนี้ ในสัญญาค้ำประกันต้องระบุให้ชัดเจนว่าเป็นสัญญาค้ำประกันคนเข้าทำงาน และตกลงรับผิดในความเสียหายอันเกิดจากการทำงานของนาย ข ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งคนขับรถยนต์ส่วนบุคคลให้นาย ค เท่านั้น รวมทั้งกำหนดวงเงิน และระยะเวลาในการก่อหนี้ที่ค้ำประกันด้วย ถ้านาย ข ถูกใช้ให้ไปตัดหญ้าและทำแจกันลายครามของนาย ค เสียหาย นาย ก ผู้ค้ำประกันไม่ต้องรับผิดในหนี้ดังกล่าว แม้จะเป็นหนี้ในอนาคตก็ตาม เป็นต้น หากการทำสัญญาค้ำประกันหนี้ในอนาคต หรือหนี้มีเงื่อนไขดังกล่าวฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัตินี้ย่อมตกเป็นโมฆะ

กรณีที่น่าสนใจจากบทบัญญัติดังกล่าว คือ ในส่วนระยะเวลาในการก่อหนี้ที่ค้ำประกันนั้น ผู้เขียนเห็นว่าเป็นระยะเวลาเกี่ยวกับการก่อหนี้ของลูกหนี้ในหนี้ตามสัญญาประธาน เช่น ตกลงค้ำประกันความเสียหายจากการทำงานระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2560 ถึง 1 มกราคม 2563 มิใช่เป็นการกำหนดอายุความของสัญญาค้ำประกัน และการกำหนดจำนวนเงินสูงสุดที่ค้ำประกัน ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะหมายถึงการกำหนดความรับผิดของผู้ค้ำประกันเพื่อจำนวนหนี้เงินต้น ในส่วนหนี้อื่นๆ อันเป็นหนี้อุปกรณณ์ เช่น ดอกเบี้ย หนี้ค่าสินไหมทดแทน เป็นต้น ผู้ค้ำประกันยังคงต้องรับผิดด้วย ทั้งนี้เนื่องจาก ป.พ.พ. มาตรา 683 กำหนดให้หนี้ตามสัญญาค้ำประกันย่อมค้ำถึงดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทนด้วย จึงน่าจะต้องตีความเช่นเดียวกัน

อนึ่ง บทบัญญัติมาตรานี้ไม่มีผลใช้บังคับแก่สัญญาค้ำประกันที่ได้ทำก่อนวันที่กฎหมายค้ำประกันได้รับการแก้ไข ดังนั้นหากสัญญาค้ำประกันได้ทำกันไว้ก่อนวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2558 ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันต้องตกอยู่ภายใต้กฎหมายค้ำประกัน (เดิม)

2. ความรับผิดชอบที่ได้ตกลงรับผิดชอบกับลูกหนี้อย่างลูกหนี้ร่วม

แต่เดิมกฎหมายอนุญาตให้มีข้อตกลงในสัญญาค้ำประกันให้ผู้ค้ำประกันร่วมกันกับลูกหนี้ได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 691 (เดิม) และถือเป็นการสละสิทธิเกี่ยวหรือเบี่ยงบ่ายของผู้ค้ำประกันที่มีต่อเจ้าหนี้จนสิ้นในทันที และส่งผลให้ผู้ค้ำประกัน ตกเป็นลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้ เจ้าหนี้อาจเรียกให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบเพียงคนเดียวก็ได้ และผู้ค้ำประกันจะปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้เลย แต่ปัจจุบันได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อป้องกันมิให้ผู้ค้ำประกันตกเป็นลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้ โดยกำหนดให้ข้อตกลงใดที่กำหนดให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม ข้อตกลงนั้นตกเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. มาตรา 681/1 เช่น หากในสัญญาค้ำประกันมีข้อตกลงให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบเป็นลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้ ข้อตกลงดังกล่าวตกเป็นโมฆะ ดังนี้ผู้ค้ำประกันจึงมีสิทธิเกี่ยวหรือเบี่ยงบ่ายให้เจ้าหนี้ไปเรียกให้ลูกหนี้รับผิดชอบก่อนตนได้ เป็นต้น แต่ในกรณีที่ผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นนิติบุคคลและยินยอมเข้าผูกพันตนเพื่อรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม

3. ความรับผิดชอบในกรณีการปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ อาจเกิดขึ้นในกรณีที่ลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติการชำระหนี้ได้ตามสัญญา กู้ยืมเงิน ลูกหนี้ อาจตกลงกับเจ้าหนี้ในการปรับลดจำนวนเงินและขยายระยะเวลาในการชำระหนี้ได้ โดยทำเป็นสัญญาการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เดิมกฎหมายไม่ได้มีการกำหนดเรื่องนี้ไว้ การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายค้ำประกันได้กำหนดเรื่องความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันกรณีการปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้ไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 691 (ใหม่) โดยกำหนดให้ เมื่อเจ้าหนี้ลดภาระหนี้ให้แก่ลูกหนี้เท่าใด ภาระความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันตามสัญญาค้ำประกันจะลดลงเท่านั้น เช่น เจ้าหนี้อัตราระยะเวลาของสัญญาเงินกู้ และลดภาระผ่อนต่อเดือนของลูกหนี้ลง เช่นนี้ ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันย่อมลดลง เป็นต้น ในกรณีที่ข้อตกลงใดที่จะมีผลเป็นการเพิ่มจำนวนหนี้ที่มีการค้ำประกันอันส่งผลให้เพิ่มภาระแก่ผู้ค้ำประกัน เช่น เพิ่มภาระผ่อนต่อเดือนของลูกหนี้ หรือเพิ่มดอกเบี้ยในการชำระหนี้ดังกล่าว เป็นต้น ข้อตกลงนั้นตกเป็นโมฆะ แต่ถ้าสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้เปลี่ยนสาระสำคัญแห่งหนี้เดิม โดยผู้ค้ำประกันไม่ได้ตกลงด้วย ผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด

4. ความรับผิดชอบกรณีเจ้าหนี้ผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้

การผ่อนเวลา เป็นการที่เจ้าหนี้กับลูกหนี้ตกลงกันให้กำหนดเวลาชำระหนี้เดิมยืดขยายออกไป โดยการตกลงกันนั้นต้องมีผลผูกพันให้เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ก่อนครบกำหนดที่ผ่อนออกไปไม่ได้ ในกรณีที่มีการตกลงผ่อนเวลาระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ และผู้ค้ำประกันตกลงด้วย ในการผ่อนเวลาดังกล่าวผู้ค้ำประกันย่อมไม่หลุดพ้นความรับผิดตาม ป.พ.พ. มาตรา 700

การที่ผู้ค้าประกันจะหลุดพ้นจากความรับผิดในเรื่องการผ่อนเวลานั้นมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. หนี้มีกำหนดเวลาชำระหนี้แน่นอนตามวันแห่งปฏิทิน หรือกำหนดนับได้ตามวันแห่งปฏิทิน กล่าวคือหนี้ประธานต้องเป็นหนี้ที่มีกำหนดเวลาชำระหนี้แน่นอนตามวันแห่งปฏิทิน หรือกำหนดนับได้ตามวันแห่งปฏิทิน และลูกหนี้ย่อมตกเป็นผู้ผิดนัดทันทีโดยเจ้าหนี้นี้มีพักต้องเตือนเลย ตาม ป.พ.พ. มาตรา 204 วรรคสอง เช่น การตกลงกันให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินกันในวันที่ 13 เมษายน 2562 หรือ การตกลงให้ชำระหนี้ภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้มีการทำสัญญากู้ยืมเงินกัน เป็นต้น ถ้าหนี้ประธานไม่มีกำหนดชำระแน่นอนตามวันแห่งปฏิทิน หรือกำหนดนับได้ตามวันแห่งปฏิทินแล้ว และเจ้าหนี้ได้ตกลงผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ จะไม่ถือเป็นการผ่อนเวลา ดังนี้ผู้ค้าประกันย่อมไม่หลุดพ้นจากความรับผิดตามสัญญาค้ำประกัน

2. เจ้าหนี้ผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้และลูกหนี้ไม่ได้ยินยอมด้วยในการผ่อนเวลา กล่าวคือ เมื่อเจ้าหนี้และลูกหนี้ตกลงผ่อนเวลาชำระหนี้ ถ้าผู้ค้าประกันไม่ยินยอมด้วยในการผ่อนเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดตามสัญญาค้ำประกัน แต่เดิมปัญหาที่ปรากฏ คือ เจ้าหนี้นี้มักจะให้ผู้ค้าประกันเขียนตกลงไว้ตั้งแต่ตอนทำสัญญาค้ำประกันว่าตนยินยอมให้เจ้าหนี้ผ่อนเวลาได้ ซึ่งเป็นการให้ความยินยอมไว้ล่วงหน้าก่อนมีการผ่อนเวลา ส่งผลให้ผู้ค้าประกันต้องผูกพันรับผิดตามสัญญาค้ำประกันซึ่งขยายกำหนดระยะเวลาเดิมนั้นออกไปทันที

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวกฎหมายได้กำหนดไว้ชัดเจนว่า ข้อตกลงให้มีการผ่อนเวลาล่วงหน้านั้น ข้อตกลงดังกล่าวใช้บังคับไม่ได้ ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองผู้ค้าประกัน แต่การกำหนดห้ามไม่ให้ตกลงผ่อนเวลาล่วงหน้านั้น กฎหมายไม่ได้ห้ามอย่างเด็ดขาด ดังจะเห็นจากการกำหนดให้มีข้อยกเว้นให้ผู้ค้าประกันที่เป็นสถาบันการเงินหรือผู้ค้าประกันที่ค้ำประกันเพื่อสินจ้างเป็นปกติ ฐานะอาจตกลงล่วงหน้านายอมให้เจ้าหนี้ผ่อนเวลาชำระหนี้แก่ลูกหนี้ได้ โดยสถาบันการเงิน หมายถึง ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ และสถาบันการเงินดังกล่าวต้องค้ำประกันเพื่อสินจ้างและทำเป็นปกติธุระอีกด้วย

อนึ่ง กฎหมายไม่มีผลย้อนหลังไปใช้บังคับแก่สัญญาค้ำประกันที่ทำขึ้นก่อน 11 กุมภาพันธ์ 2558

สรุป

กฎหมายค้ำประกันที่ได้รับการแก้ไขใหม่ยังคงอยู่บนพื้นฐานของหลักเกณฑ์ทั่วไปของสัญญาค้ำประกัน เช่น หลักฐานการฟ้องร้องผู้ค้าประกัน ความสมบูรณ์ของสัญญาค้ำประกัน ความรับผิดของผู้ค้าประกันย่อมเกิดขึ้นภายหลังจากหนี้ประธานผิดนัดแล้ว เป็นต้น และกฎหมายค้ำประกันใหม่ได้ปรับเปลี่ยนขอบเขตความรับผิดของผู้ค้าประกันอย่างน่าสนใจ และสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้ค้าประกันโดยเฉพาะในเรื่องของการไม่อนุญาตให้ผู้ค้าประกัน

เป็นลูกหนี้ร่วมกันกับลูกหนี้ ส่งผลให้ผู้ค้าประกันไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากการผูกมัดเป็นลูกหนี้ร่วมกันกับลูกหนี้ตามกฎหมายค้าประกันเดิม รวมทั้งกำหนดขั้นตอนการบังคับตามสัญญาค้าประกัน และขอบเขตของความรับผิดของผู้ค้าประกันตามสัญญาค้าประกันให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น ความรับผิดของผู้ค้าประกันจากการปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้ รวมถึงการผ่อนเวลาที่ไม่อนุญาตให้มีการตกลงให้ผู้ค้าประกันยินยอมกับการผ่อนเวลาล่วงหน้า เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดแก่สัญญาภาครัฐ และสนับสนุนบทบาทของการค้าประกันโดยนิติบุคคล กฎหมายได้ผ่อนปรนให้นิติบุคคลสามารถตกลงเป็นลูกหนี้ร่วมกันกับลูกหนี้ได้ ถือเป็นผลดีในทางธุรกิจและสภาพเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ เพราะการที่ให้นิติบุคคลมาตกลงเป็นลูกหนี้ร่วมกันกับลูกหนี้อย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่เจ้าหนี้ในการปล่อยสินเชื่อ นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ และสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ค้าประกันตามเจตนารมณ์ของผู้แก้ไขกฎหมายได้หรือไม่นั้น อาจต้องอาศัยผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการนำกฎหมายมาใช้เพื่อให้เกิดความยุติธรรมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ปัญญา ถนอมรอด. (2562). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยยืม คำประกัน จำนอง จำนำ (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์. (2558). กฎหมายลักษณะคำประกัน จำนอง จำนำ. กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- สุดา วิสชุดพิชญ์. (2558). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ คำประกัน จำนอง จำนำ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภาภรณ์ พิทักษ์เผ่าสกุล. (2560). คำอธิบายคำประกัน จำนอง จำนำ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.